

ІНСТИТУТ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ

КАФЕДРА ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. першого заступника
начальника Інституту
майор внутрішньої служби
_____ Н.С. Калашник
_____._____ 2017 рік

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ПСИХОЛОГІЇ ДППП 1.4.4

за напрямом підготовки (6.030102) Психологія

факультет психологічний

Робоча програма з навчальної дисципліни «Методика викладання психології» складена для здобувачів вищої освіти відповідно до програми підготовки фахівців за напрямом підготовки 6.030102 «Психологія» ступеня вищої освіти бакалавр, за денною формою навчання.

Розробник: Бойко-Бузиль Юлія Юріївна, професор кафедри практичної психології, кандидат психологічних наук, доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри практичної психології

Протокол від ____ . ____ . 2017 року № ____

Професор кафедри практичної психології

_____ Ю.Ю. Бойко-Бузиль

Схвалено науково-методичною радою Інституту кримінально-виконавчої служби

Протокол від ____ . ____ . 2017 року № ____

Голова науково-методичної ради _____ Н. С. Калашник

1. Програма навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є система теоретико-методологічних знань наукового процесу планування, організації і проведення навчальних занять з психології у вищій школі.

Міждисциплінарні зв'язки:

Забезпечуючі дисципліни: загальна психологія, соціальна психологія, вікова психологія, педагогічна психологія.

Забезпечувані дисципліни: методика проведення психологічної експертизи в різних галузях психології, психологія управління.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Методика викладання психології» є засвоєння здобувачами теорії і методології викладання психології у вищій школі та формування стійкого інтересу до психологічних знань, їх адекватного застосовування у викладанні психологічних дисциплін.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Методика викладання психології» є:

- оволодіти психолого-педагогічним та методологічним змістом, необхідним для викладання психології у вищій школі;
- навчитися розробляти методичні, дидактичні та інших психолого-педагогічні матеріали, необхідних для викладання психології;
- освоїти різні форм навчальних занять і методику їх проведення;
- активізувати творче самовираження здобувачів.

Мова навчання: українська мова.

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у науково-педагогічних працівників кафедри практичної психології які безпосередньо проводять заняття або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою k_ppp@ukr.net.

Структура навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні засади викладання психології

Тема 1. Методика викладання психології як наука та дисципліна

Роль і місце психології на сучасному етапі розвитку системи навчання й виховання. Основні тенденції сучасної психологічної освіти у світі. Предмет, об'єкт та завдання методики викладання психології як науки та дисципліни. Місце та роль психологічних дисциплін в системі багаторівневої підготовки фахівців. Історія викладання психології у вищій школі. Викладання психологічних знань у рамках інших дисциплін. Основні проблеми методики викладання психології.

Тема 2. Нормативне забезпечення викладання психології

Закон України «Про вищу освіту». Розпорядження та накази Міністерства освіти і науки України. Сутність та структура навчальних планів. Навчальна програма як нормативний документ, що розкриває зміст знань, умінь та навичок з навчальної дисципліни. Способи побудови навчальних програм. Структура робочої навчальної програми. Поняття про розклад навчальних занять.

Тема 3. Дидактика та таксономія викладання психології

Поняття про учіння і навчання. Проблеми навчання та формування навчальної діяльності (потреби, мотиви, цілі, навчальні дії, самоконтроль, самооцінка). Умови формування навчальної діяльності. Загальні закономірності та принципи викладання психології. Функції педагога та здобувачів в процесі навчання. Поняття про таксономію. Ефективність різних методів засвоєння інформації. Моделі навчання. Модель емпіричного навчання Девіда Колба. Таксономія Д.А. Толінгерової. Таксономія Блюма. Категорії розумових умінь Роберта Марзано. Умови мислення вищого рівня по Коста і Каліку.

Розділ 2. Методологічні засади викладання психології

Тема 1. Методи та прийоми навчання психології

Методи навчання як способи передачі здобувачам знань та умінь. Прийоми, дії, організаційні форми методів. Класифікація традиційних методів навчання та методів активного навчання. Класифікація форм розумної діяльності по Х. Дрейфусу. Методи програмного, проблемного та інтерактивного навчання. Словесні методи (розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, робота з книгою) їх провідна роль серед методів викладання психології. Усні та письмові, монологічні та діалогічні словесні методи. Наочні методи навчання. Вимоги до процесу демонстрування наочності. Ігрові методи навчання. Дискусія як метод інтерактивного навчання Кейс-метод – метод колективного аналізу ситуації Метод круглого столу. Поняття про метод мозкового штурму. Тренінг як форма комплексного використання інтерактивних методів та прийомів навчання. Модерація як інноваційна форма навчання.

Тема 2. Види навчальних занять та методика їх проведення

Лекції по психології: характерні особливості, вимоги до проведення. Особливості проведення семінарських занять. Практичні заняття по психології. Поняття про самостійну роботу студента. Методика роботи з навчальною та науковою літературою. Методика підготовки до виступу. Методика конспектування літературних джерел. Реферування та його етапи.

Тема 3. Контроль та оцінювання знань з психології

Поняття контролю засвоєння психологічних знань та його функції. Підходи до оцінки успішності навчально-пізнавальної діяльності: результативно-підсумковий та функціонально-процесуальний. Критеріальний та нормативний підходи до оцінювання знань. Принципи перевірки та оцінювання знань з психології. Види та форми контролю знань з психології (колоквиум, залік, екзамен, контрольна робота). Кваліфікаційні роботи: реферати, курсові, дипломні. Поняття самоконтролю. Типологія помилок: величезна, одинична, припустима, неприпустима, необхідна, випадкова й розумна помилки.

Тема 4. Психологічні аспекти методики викладання психології

Психологічні особливості процесу навчання у вищій школі. Підтримка інтересу до навчального матеріалу. Методичні прийоми підтримки інтересу. Функції та ролі викладача психології. Знання, вміння, здібності та особистісні

якості викладача психології. Здатності, що визначають успішність викладання. Індивідуальний стиль діяльності викладача. Стилї педагогічної діяльності викладача. Авторитет викладача. Проблеми в педагогічній діяльності викладача психології. Труднощі молодих викладачів психології.

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 2,5	Галузь знань Соціально-політичні науки 0301	Нормативна	
	Напрямок підготовки Психологія 6.030102		
Кількість розділів – 2	Спеціалізація	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90		4-й	
		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 2	Ступінь вищої освіти: Бакалавр	Лекції	
		22 год.	
		Семінарські	
		12 год.	
		Практичні	
		10 год.	
		Самостійна робота	
		46 год.	
Вид контролю:			
Залік			

3. Структура залікового кредиту (тематичний план)

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	Всього	у тому числі				Всього	у тому числі			
л		п	сем	с.р.	л		п	сем	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Розділ 1. Теоретичні засади викладання психології										
Тема 1. Методика викладання психології як наука та дисципліна	14	2	2		10					
Тема 2. Нормативне забезпечення викладання психології	14	2		2	10					
Тема 3. Дидактика та таксономія викладання психології	14	2		2	10					
Разом за розділом 2	42	6	2	4	30					
Розділ 2. Методологічні засади викладання психології										
Тема 1. Методи та прийоми	12	4	2	2	4					

навчання психології										
Тема 2. Види навчальних занять та методика їх проведення	12	4	2	2	4					
Тема 3. Контроль та оцінювання знань з психології	12	4	2	2	4					
Тема 4. Психологічні аспекти методики викладання психології	12	4	2	2	4					
Разом за розділом 2	48	16	8	8	16					
Залік										
Усього годин	90	22	10	12	46					

4. Плани семінарських та практичних занять

Розділ 1. Теоретичні засади викладання психології

Тема 1. Методика викладання психології як наука та дисципліна

Питання до семінарського заняття

1. Предмет, об'єкт, мета та завдання методики викладання психології
2. Історія викладання психології у вищій школі
3. Основні проблеми методики викладання психології

Тема 2. Нормативне забезпечення викладання психології

Завдання до практичного заняття

1. Проаналізувати навчальний і робочий план підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Психологія»
2. Скласти тематичний план навчальної дисципліни, на основі якого розробити навчальну та робочу навчальну програми
3. Отримати досвід складання розкладу навчальних занять

Тема 3. Дидактика та таксономія викладання психології

Завдання до практичного заняття

1. Визначити загально дидактичні особливості викладання психології
2. Розкрити особливості таксономії навчальних завдань
3. Проаналізувати різні методи засвоєння інформації

Розділ 2. Методологічні засади викладання психології

Тема 1. Методи та прийоми навчання психології

Питання до семінарського заняття

1. Загальна характеристика методів навчання психології
2. Сучасні способи активізації навчання психології
3. Шляхи і засоби підвищення ефективності навчання психології

Завдання до практичного заняття

1. Отримати навички організації та проведення дискусії, ділової гри, круглого столу, мозкового штурму, кейс-методу, тренінгу (на вибір)
2. Розробити конфлікту ситуацію на тему «Педагог – здобувач» та отримати досвід організації модерації
3. Підготувати наочність (з будь-якої теми будь-якої навчальної дисципліни)

Тема 2. Види навчальних занять та методика їх проведення

Питання до семінарського заняття

1. Лекційне заняття в курсі психології та вимоги до його проведення

2. Семінарське заняття в курсі психології та вимоги до його проведення
3. Практичне заняття в курсі психології та вимоги до його проведення

Завдання до практичного заняття

1. Підготувати фрагмент лекції з психології для самостійного проведення (тривалість до 5 хв.)
2. Запропонувати два варіанти заняття продуктивного та репродуктивного типу, вказати переваги та недоліки кожного з них
3. Визначити особливості організації самостійної роботи студентів при вивченні психологічних дисциплін

Тема 3. Контроль та оцінювання знань з психології

Питання до семінарського заняття

1. Підходи до оцінки успішності навчально-пізнавальної діяльності
2. Принципи перевірки та оцінювання знань з психології.
3. Характеристика видів і форм контролю та помилок знань з психології

Завдання до практичного заняття

1. Описати та підтвердити фактами, прикладами ефективність застосування різних форм, видів контролю знань з психології
2. Розробити завдання для контрольної роботи, дидактичні тести та теми есе (з будь-якої теми будь-якої навчальної дисципліни)
3. Підготувати рецензію на кваліфікаційну роботу

Тема 4. Психологічні аспекти методики викладання психології

Питання до семінарського заняття

1. Складові професійної діяльності викладача психології
2. Класифікація страхів та труднощів викладача психології
3. Основи індивідуальної роботи викладача психології зі здобувачами

Завдання до практичного заняття

1. Проаналізувати ознаки за якими формується перше враження про викладача
2. Визначити труднощі викладачів психології
3. Підготувати есе на тему «Ідеальний викладач очима курсантів»

5. Завдання для самостійної роботи

Виконання завдань:

1. Проаналізувати авторські методики викладання психології (методика М.Я. Грота, методика Г.І. Челпанова, методика О.М. Леонтьєва, методика С. Ю. Яланської, методика Єфремцевої, методика Т.Ф. Цигульської)
2. Скласти словник основних термінів та понять методики викладання психології
3. Підібрати практикум та завдання до практичних занять з навчальної дисципліни
4. Опрацювати першоджерела та однією з навчальних тем та представити висновок у вигляді психологічного резюме
5. Здійснити підбірку відеоматеріалу до однієї з тем навчальної дисципліни

Теми реферативних та інформаційних повідомлень:

1. Сучасна психологічна освіта
2. Суб`єктна і об`єктна парадигми розвитку психології як науки

3. Історія викладання психології у вищому навчальному закладі
4. Види допоміжного матеріалу
5. Форми обліку знань
6. Типи слухачів та методи їх залучення до навчального процесу
7. Робота з аудиторією в межах викладання курсу психології
8. Робота із порушниками дисципліни
9. Професійне мислення як продукт викладання психології
10. Особливості зарубіжних та вітчизняних підручників по психології

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання не передбачені робочим навчальним планом.

7. Методи навчання та контролю

Словесні методи, інноваційні методи, наочні методи, практичні методи. Поточний, проміжний та підсумковий контроль.

8. Орієнтовний перелік питань для підсумкового контролю

1. Роль і місце психології на сучасному етапі розвитку системи навчання й виховання
2. Основні тенденції сучасної психологічної освіти у світі
3. Предмет, об'єкт та завдання методики викладання психології як науки та дисципліни
4. Місце та роль психологічних дисциплін в системі багаторівневої підготовки фахівців
5. Історія викладання психології у вищій школі
6. Викладання психологічних знань у рамках інших дисциплін
7. Основні проблеми методики викладання психології
8. Закон України «Про вищу освіту»
9. Сутність та структура навчальних планів
10. Навчальна програма навчальної дисципліни
11. Робоча навчальна програма навчальної дисципліни
12. Поняття про розклад навчальних занять
13. Поняття про учіння і навчання
14. Проблеми навчання та формування навчальної діяльності
15. Умови формування навчальної діяльності
16. Загальні закономірності та принципи викладання психології
17. Функції педагога та здобувачів в процесі навчання
18. Поняття про таксономію
19. Ефективність різних методів засвоєння інформації
20. Моделі навчання
21. Модель емпіричного навчання Девіда Колба
22. Таксономія Д.А. Толінгерової та Блюма
23. Категорії розумових умінь Роберта Марзано
24. Умови мислення вищого рівня по Коста і Каліку
25. Методи навчання як способи передачі здобувачам знань та умінь

26. Класифікація традиційних методів навчання та методів активного навчання
27. Класифікація форм розумної діяльності по Х. Дрейфусу
28. Методи програмного, проблемного та інтерактивного навчання
29. Словесні методи, їх провідна роль серед методів викладання психології
30. Усні та письмові, монологічні та діалогічні словесні методи
31. Наочні методи навчання
32. Вимоги до процесу демонстрування наочності
33. Ігрові методи навчання
34. Дискусія як метод інтерактивного навчання
35. Кейс-метод – метод колективного аналізу ситуації
36. Метод круглого столу
37. Поняття про метод мозкового штурму
38. Тренінг як форма комплексного використання інтерактивних методів та прийомів навчання
39. Модерація як інноваційна форма навчання
40. Лекції по психології: характерні особливості, вимоги до проведення
41. Особливості проведення семінарських занять
42. Практичні заняття по психології
43. Поняття про самостійну роботу студента
44. Методика роботи з навчальною та науковою літературою
45. Методика підготовки до виступу
46. Методика конспектування літературних джерел
47. Реферування та його етапи
48. Поняття контролю засвоєння психологічних знань та його функції
49. Підходи до оцінки успішності навчально-пізнавальної діяльності
50. Види та форми контролю знань з психології
51. Кваліфікаційні роботи: реферати, курсові, дипломні
52. Поняття самоконтролю
53. Типологія помилок
54. Підтримка інтересу до навчального матеріалу
55. Функції та ролі викладача психології
56. Знання, вміння, здібності та особистісні якості викладача психології
57. Індивідуальний стиль діяльності викладача
58. Стилі педагогічної діяльності викладача
59. Авторитет викладача
60. Труднощі молодих викладачів психології

9. Рейтингова система оцінювання результатів навчання

Аудиторна робота (поточне накопичення балів)	Підсумковий контроль	Підсумкова кількість балів
	Залік	
Max 60%	Max 40%	Max 100%

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в	Оцінка за національною	Оцінка за шкалою ECTS
----------	------------------------	-----------------------

балах	шкалою	Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59		F _x	необхідне перескладання
1-34	незадовільно	F	необхідне повторне вивчення курсу

10. Рекомендована література

Основна

1. Бадмаев Б.Ц. Психология: как ее изучить и усвоить: Учебно-методическое пособие для студентов вузов. – М.: Учебная литература, 1997. – 156 с.
2. Вачков И.В. Методика преподавания психологии: учеб. пособие. – М.: Ось-89, 2008. – 208 с.
3. Двіжона О.В., Руснак І.С. Методика викладання психології: Навчальний посібник. – Чернівці: Рута, 2006. – 231 с.
4. Карандашев В.Н. Методика преподавания психологии: учеб. пособие. – СПб.: Питер, 2008 – 250 с.
5. Ляудис В.Я. Методика преподавания психологии. 5-е издание. – СПб.: Лидер, 2007. – 192 с.
6. Методика викладання психології: Навчально-методичний комплекс для студентів із спеціальності «Психологія» / Укладач: Яворовська Л. М. – Х.: ХНУ ім. В. Н. Карабіна, 2005. – 8 с.
7. Методика преподавания психологии. Учеб.-метод. пособие / Яворовская Л. Н. – Х., 2001. – 50 с.
8. Методика преподавания психологии: конспект лекцій / О. Ю. Татарская, В. И. Валовик, Е. В. Бушуева и др. – М.: Высшее образование, 2007. – 207 с.
9. Стоюхина Н.Ю. Методика преподавания психологии: история, теория, практика: учеб. пособие. – 3-е изд., стер. – М.: ФЛИНТА, 2016. – 182 с.

Додаткова

10. Бочелюк В. Й., Бочелюк В. В. Методика та організація досліджень із психології: Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 360 с.
11. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Методичний посібник для студентів магістратури. – К.: Центр учбової літератури, 2005. – 389 с.
12. Ковальчук В.І. Інноваційні підходи до організації навчального процесу. – К.: Шкільний світ, 2011. – С. 17-22.
13. Кульневич С.В. Педагогика личности: от концепций до технологий. – Ростов-н/Д: Творческий центр «Учитель», 2001. – 160 с.
14. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.
15. Психологія вищої школи: Навч. посіб. / Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. – К.:

ТОВ ФІЛ-студія, 2006. – 320 с.

11. Інформаційні ресурси

1. www.uroki.net/docpsix.htm/
2. www.psyjournals.ru/psyedu/index.shtml/
3. www.psychologicalscience.org/
4. www.apa.org/science/lib.html/
5. www.teachpsych.org/